

Standpunkt. Her staaer i § 9, at ved den paafølgende Fæsteledighed eller ved Forpagtningens Udløb bliver Gaarden en fri Eiendom uden Fæstetrang. Ja, mine Herrer, nu er der en Gaard, hvor Fæsterens Efterladte staaer overfor Jorddroten, som ønsker paany at bortfæste. Derfor Jorddroten da ikke vil nøies med en saadan Indfæstning og de Afgifter, som Fæsterens Efterladte tilbyder, saa gaaer Gaarden til Auction, og Jorddroten maa altsaa gaae ind paa, hvad Fæsteren vil give, hvis han vil have sit Duffe opfyldt. Naar han nu ikke vil det, saa gaaer Gaarden til Auction, og saa kan han jo, naar han bliver Høisthydende, købe den som en Gaard, hvorpaa der endnu hviler Fæstetvang i 20 Aar. Kjøber han den, maa han altsaa fæste den ud Dagen efter til en Anden. Men tænkt Dem nu Færffjellen! Kan en Godseier ikke mange Gange sige til sig selv: Naar Gaarden sælges ved Auction, og Fæsterens Efterladte faaer $\frac{1}{3}$ af Kjøbesummen, saa ere alle gamle Forpligtelser til efter Skik og Brug at fæste ud til Fæsterens Efterladte bortfaldne, saa kan jeg fæste ud til den, der vil give mig meest. Jeg er saa overbevist om, at i de allerfleste Tilfælde vil Godseieren, naar han som den Høisthydende ved Auctionen paany skal fæste bort, kunne faae i Indfæstning af en Fremmed flere Gange Mere end det, hvorfor han vil være nødt til at fæste Gaarden ud til Fæsterens Efterladte. Kjøber Jorddroten idag, og skal han saa sæle Gaarden ud paany imorgen, saa er jo Gaarden fri for Fæstetvang, saasnart det nye Fæste ophører, vel at mærke, hvis det varer i tyve Aar. I saa Fald bliver Gaarden fri Eiendom i det Dieblif, den nye Fæstetid er ude. Altsaa, kjøber Jorddroten, saa faaer han $\frac{2}{3}$ af Kjøbesummen, fæster ud i dyre Domme til en Fremmed og har Gaarden til fri Eiendom, naar den nye Fæstetid er udløben. Hvad skalde saa bevæge ham til ikke at indlade sig med Fæsteren, naar han gjør sig det klart, at han ved at indlade sig med ham gjør Gaarden til fri Eiendom ved den paafølgende Fæsteledighed? Det er vel muligt, at han i saa Fald vil indlade sig paa selv de billigste Vilkaar overfor Fæsterens Efterladte heller end at faae med en Fremmed at gjøre.

Hvad der stiller dem lige, er, at Jorddroten maa sige til sig selv: Enten Du kjøber den eller ikke, skal den gives i Fæste i een Slægt; jeg kan vel faae mange Gange Mere, naar jeg fæster den ud til en fremmed Høisthydende, end naar jeg fæster den ud til Fæsterens Efterladte, men i begge Tilfælde maa een Generation være gaaet, inden Gaarden bliver min uden Fæstetvang. Mig forekommer dette at være saa klart og rigtigt, at jeg vilde have undseet mig ved at foreslaae noget Andet. Fæstetvangen varer ikke længere paa den Maade, end den vil vare for de Gaarde, Godseieren kjøber. Han skal fæste dem ud en Gang endnu, og altsaa gaaer Loven ud fra, at Fæstevæsenet ikke overalt vil ophøre, navnlig ikke, fordi Godseieren bliver Høisthydende. Men bortfæster Godseieren den frivillig til Fæsterens Efterladte for det, denne vil give ham, faaer Fæsterens Efterladte en Godtgjørelse istedetfor den $\frac{1}{3}$ af Kjøbesummen, og hermed maa han føle sig vel tjent, medens Godseieren slipper for at kjøbe og fæste endnu en Gang bort. Fra hvilken Side man end seer Sagen, synes jeg, man maa indrømme, at dette maa stille sig som den retfærdigste Maade at ordne den paa. Jeg kommer nu til § 10 og beder først det ærede Thing deri at rette „§ 7“ til „§ 8“, som er det, der skal staae. Denne Paragraph bestemmer, hvilken Fremgangsmaade der skal bruges ved Fæsteledighed, naar Overenskomst er bragt tilveie, eller naar der bliver Tale om Auction. Efterat det i § 8 er fastsat, at den paagjældende Fæsters Efterladte, senest 4 Uger, efterat Gaarden er bleven ledig, skal melde til Jorddroten, at med ham skal han forhandle, saafremt han ønsker, at de skulle blive enige ved Overenskomst, hedder det i § 10: „Senest 3 Maaneder, efterat Gaarden er bleven ledig, skal Jorddroten gjøre Indberetning til Amtmanden.“ Deraf vil det ærede Thing altsaa see, at jeg har meent, at 2 Maaneder vilde være tilstrækkelige for begge Parter til at contrahere og overveie, hvorvidt de kunne blive enige om, at Gaarden uden Auction skal overlades Fæsterens Efterladte, men jeg mener ogsaa, at der maa 2 Maaneder til; thi det er ikke altid